

حسن لاسجردی

کارشناس مسائل بین الملل

ادبیات کلی آمریکایی ها به ویژه در ماه های اخیر در خصوص احیای برجام به سمت خوش بینی است. اما با توجه به اینکه در عمل کمتر انعطافی دیده ایم یا آنچه که گفته می شود به آن اندازه نیست به نظر می رسد که فعلا غربی ها در تعارفات هستند. یعنی این نشان می دهد که دو طرف مذاکره می کنند، اختلاف نظر دارند، چانه زنی می کنند و تلاش می کنند موارد اختلافی را به محل توافق یا موارد توافقی برسانند. حال اینکه برخی مقامات آمریکا مثل ند پرایس مطرح می کنند در حال نزدیک شدن به همه دیدگاه ها هستیم یا توپ در زمین ایران است و... نشان می دهد که همه این مسائل تعارفات دیپلماتیک است. آنچه مسلم است اینکه روند مثبتی را شاهد هستیم اما در نهایت با توجه به اینکه این روند مثبت مقداری به طول انجامیده این روند مثبت مقداری ناامیدی نیز به همراه بیاورد و مقداری طرف های مذاکره را دچار سردرگمی کند. اما همانطور که گفته شد افاق نهایی به طرف توافق است و امیدواریم دو طرف به این نقطه توافق برسند. از طرفی به جهت اینکه مذاکرات خود یک موضوع بسیار پیچیده برای ملت ها و دولت ها و گروه های سیاسی لحاظ می شود و در عین حال دولت ها باید در مقابل رقبای خود پاسخگو باشد و رقابت درونی جناح های سیاسی معمولا به سیاست خارجی کشیده می شود؛ حداقل در مورد برجام که آن را به بحث صلح و امنیت جهانی وصل کرده اند دارای پیچیدگی و حساسیت بالاست اما این مساله بدین معنا نیست که نمی شود یا نمی توان تصمیمی گرفت. بلکه آنچه خیلی مهم شده این است دولت بایدن دچار مشکل در تصمیم گیری است. یعنی با فرسایشی شدن مذاکرات نشان می دهد که دولت بایدن نمی تواند تصمیمی بگیرد یا حداقل اولویت های مهمش در رابطه با بحث سیاست خارجی یا برجام به درستی یا به روشنی شفاف نیست و لاقلا در میان آدم هایی که در بحث برجام وارد مذاکره هستند دچار تشتت یا به نوعی تفاوت دیدگاه است. در عین حال چون موضوع برجام یک سابقه ای هم در آمریکا دارد و در گذشته هم دولت های دموکرات و جمهوری خواه روی کار آمده اند و برخورد های متفاوت داشتند؛ لذا دولت بایدن روی مرز شکنندگی راه می رود و دارای استحکام و صلابت لازم برای تصمیم گیری نیست. چون از عواقب آن نگران است لذا به نظر می رسد که این رقابت درونی در آمریکا روی نتیجه مذاکرات خیلی مهم است و از آن طرف بحث استحکام یا صلابت برای تصمیم گیری هم مهم است. مخصوصا بایدن در حال حاضر این فوریت و شجاعت را ندارد که زود تصمیم بگیرد و به نتیجه برسد. اروپایی ها نیز بیشتر به جهت حیثیتی بودن مساله برجام به دنبال احیای آن و رسیدن به توافق هستند.

نگاه

امیر رضا واعظی آشتیانی:

اگر برجام به نتیجه برسد همه کشور از آن نفع خواهد برد

یک فعال سیاسی اصولگرا در این خصوص که امروز چه رفتاری باید انجام بگیرد تا برجام که قرارداد ملی است سواستفاده جناحی یا حزبی قرار نگیرد، اظهار داشت: اگر بخواهیم صادقانه، منصفانه و فارغ از مباحث سیاسی قضاوت کنیم، واقعیت امر این است که برجام در دولت های یازدهم و دوازدهم سیاسی شد. علت این بود که ایشان برجام را به مسائل اقتصادی گره زد و وقتی برجام امضا شد، رئیس جمهور در تلویزیون اعلام کرد تمام موانع اقتصادی، قراردادها و غیره بازگشایی شد. این کار را آن زمان انجام دادند و این تجربه ای شد که حداقل دولت سیزدهم این توافق را به موضوعات اقتصادی گره نزند، زیرا وقتی برجام را به مسائل اقتصادی گره بزنید، ناخوشانه دست طرف مقابل را باز می کند که اگر ما این توافق را امضا نکنیم، به چالش اقتصادی برمی خوریم. امیررضا واعظ آشتیانی گفت: لذا نکته ای که وجود دارد این است که برجام باید توافقی باشد که حرمت طرفین حفظ شود. یعنی احترام متقابل وجود داشته باشد. در دوره قبل پیش بینی نشده بود که اگر کسی در برجام کوتاهی کرد و به تعهداتش عمل نکرد یا او چه برخوردی شود. همین عامل باعث شد دولت آمریکا خیلی راحت بعد از توافقی که انجام داده بود، بعدها ی را به تعبیر مقام معظم رهبری نشان داد و در ابتدای کار با تغییر دولت از برجام خارج شد و اگر دولت آمریکا این کار را نمی کرد، مجلس آمریکا این کار را انجام می داد. وی افزود: بنابراین اگر قرار است قرارداد ای امضا شود، هر کدام از طرفین یعنی آمریکا، اروپا و هر کس که نفعی در این توافقنامه می برد اگر به تعهدات خود عمل نکرد باید مشخص شود که چه هزینه ای بابت عدم تعهد خود پرداخت می کند. به همین دلیل در تمام قراردادهای تجاری داخلی یا بین المللی که انجام می شود، بند ضمانت گنجانده می شود که این مساله از طرف ایران مورد نیاز است که در متن قرارداد آورده شود. عضو حزب مؤلفه بیان کرد: امیدوارم این توافق به سرانجامی برسد و اگر دولت به نتیجه ای در برجام برسد، منفعت آن برای کشور است. اگر کسی می خواهد بهره برداری سیاسی از آن بکند؛ یعنی جداسدت و نمی توان جلوی جریان های را گرفت و خط کشی کرد؛ چرا که در دولت گذشته هم عده ای این موضوع را سیاسی تلقی کردند، جشن گرفتند و در فرودگاه به استقبال مذاکره کنندگان رفتند. واعظ آشتیانی تصریح کرد: امیدواریم فارغ از جریانات سیاسی، اتفاقات خوبی برای کشور بیفتد و مانگران این نباشیم که چه کسی می خواهد بهره برداری کند. به هر جهت قضاوت با مردم است که دولت در جهت منافع مملکت گام برداشته یا خیر. بنابراین نباید خیلی نگران این موضوع باشیم و اتفاقا گروه های سیاسی که همسو با دولت نیستند، وقتی ببینند پای منافع ملی در میان است، آن را هم از امضای برجام خوشحال می شوند. این فعال سیاسی اصولگرا ادامه داد: متأسفانه هنوز از دشمنان خود نیز یاد نگرفته ایم که سر مسائل اصولی با هم بجنگیم. دشمنان ما در ارتباط با ما همیشه سر اولشان پایبند هستند و فقط در فرعیات که چگونه با ما مبارزه کنند سلیقه شان فرق دارد. گروه های سیاسی اصولگرا، اصلاح طلب و غیره، آنچه به نفع کشور است را باید محترم شمرده و در اتفاقات خوب، دولت را تشویق کنند.

حسن بهشتی پور در گفت وگو با «آرمان ملی»:

مخالفان برجام از احیای آن حمایت می کنند

شرایط برای توافق از هر زمان دیگری مناسب تر است

نمی توان برای آینده توافق تضمینی در نظر گرفت

مذاکرات هسته ای نیازمند یک پیوست رسانه ای است

حنای مخالفان برجام دیگر رنگی ندارد

«آرمان ملی»- احسان انصاری: آیا توپ رسیدن به توافق در زمین آمریکاست؟ چرا پاسخ ایران به پیشنهاد اروپا منتشر نمی شود؟ آیا در روزهای آینده وزرای کشور های حاضر در برجام به وین دعوت خواهند شد و یا اینکه گره برجام روز به روز کور تر می شود؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوالات با حسن بهشتی پور، تحلیلگر روابط بین الملل گفت وگو کرده است. بهشتی پور معتقد است: «باید با ملت صحبت شود که مادر چه موقعیتی قرار داریم حتی نمی دانیم اختلاف بر سر چیست البته گمانه زنی وجود دارد اما وقتی اطلاعات پایه وجود ندارد که نمی توان تحلیل کرد و هر تحلیلی اشتباه است. آنچه منابع غربی می گویند هم درست نیست آنها اینگونه توضیح داده اند که بورل گفته است نه حرف آمریکانه حرف ایران و یک راه حل میانه ای را پیشنهاد کرده است که ایران بپذیرد. این موضوع ۱۲۰ روز وقت داشته باشد تا در این دوره شورای حکام تشکیل جلسه دهد و قول دهند موضوع حل شود و برخی معتقدند ایران این قسمت را پذیرفته است. ما نمی دانیم آیا ایران این نظر بورل را پذیرفته است یا خیر من به این شرایط سرگیزجه تحلیلی می گویم.» در ادامه حاصل این گفت وگورامی خوانید.

پس از فراز و نشیب های زیادی که در مذاکرات ایجاد شد با پیشنهاد کشورهای اروپایی طرفین مذاکره بیش از هر زمان دیگری به توافق نزدیک شده اند. ارزیابی شما از وضعیت کنونی مذاکرات چیست؟

شواهد و قرائن نشان می دهد که بعد از خروج آمریکا از برجام در اردیبهشت ۹۷ شرایط فعلی نزدیکترین موقعیت به توافق است. امروز همه چیز آماده توافق است و من امیدوارم این توافق هر چه زودتر حاصل شود. من فکر می کنم این موضوع هم به نفع ایران است تا بتواند از این فرصت استفاده کند. این توافق شاید تا دو سال و نیم که بایدن بر سر کار است باقی باشد چون یکی از مسائل پیچیده، تضمین برای آینده است که واقعا تضمینی وجود ندارد. به نظر من همین که دو طرف بپذیرند که تا دو سال و نیم روی این توافق باشند خود یک گشایش برای اقتصاد

کشور است و کمکی می شود و ما می توانیم اقداماتی انجام بدهیم که اثر بخشی تحریم را کمتر کند. به هر حال به نظر من این اقدامی خوب است. غربی ها امروز به دنبال این هستند که با ایران به توافق برسند چون اگر تحریم های نفتی ایران پایان پیدا کند این وضعیت در بازار انرژی تاثیر می گذارد. بر اثر تحریم نفتی روسیه، تورم و به ویژه قیمت سوخت در اروپا بالا رفته است. در آمریکا تورم به رقم بی سابقه ۹ درصد رسیده است که در ۴۰ سال گذشته بی سابقه بود. بازگشت ایران به بازار نفت، گشایشی در این بازار ایجاد می کند تا قیمت را تا حد زیادی متعادل کند و دورنمای آینده می تواند برای دو سال و نیم مناسب باشد. چون اگر دولت بعدی آمریکا بخواهد از این توافق خارج شود تا دو سال و نیم زمان مناسبی است. به نظر من همه چیز آماده است و باید به سمت توافق رفت و این هم به نفع غرب است و هم به نفع ایران و می تواند گشایشی برای دو طرف باشد. مخالفان تمامی توان خود را به کار گرفتند تا توافق حاصل نشود و همچنین تلاش کردند تا اگر توافقی حاصل شد جلوی اجرای آن را بگیرند. همان طور که وقتی توافق حاصل شد برخی در داخل کشور و در خارج از کشور تلاش کردند تا برجام امضا نشود امروز هم همین کار را خواهند کرد و کسانی که حصول توافق به نفع آنها نیست نهایت تلاش خود را خواهند کرد.

شرایط کنونی مخالفان برجام چگونه می توانند سرنوشت برجام را تحت تاثیر قرار بدهند؟

به نظر من مادامی که دو طرف بخواهند توافق را اجرا کنند توافق ادامه پیدا خواهد کرد همان طور که اگر ترامپ از برجام خارج نمی شد مطمئنا این توافق برای دو طرف نتایج مثبتی را به وجود می آورد، اما ترامپ تحت تاثیر اسرائیل و اطلاعاتی که در اختیار او گذاشته شده بود قرار گرفت و با فضا سازی هایی که شد این تصور پیش آمد که با خروج او از برجام و با افزایش تحریک ها و با استراتژی فشار حداکثری می توان نتیجه گرفت اما عملا نتیجه ای نداشت و بایدن به این دلیل در این سیاست تجدید نظر کرد که دیدن نتیجه ای نگرفته اند و به ضرر آنها تمام شد. ایران هم صدمه دید و اقتصاد کشور به شکلی منفی تحت تاثیر قرار گرفت ولی هدف آنها که بالا بردن نارضایتی عمومی مردم و ساقط کردن حکومت در ایران از طریق فروپاشی نرم بود، محقق نشد. امروز ما شاهد نتایج آن برنامه ها هستیم ولی هدف آنها محقق نشد. اگر توافق حاصل شود باز این گروه ها تلاش خواهند کرد علیه توافق اقداماتی

انجام دهند، ولی شواهد و قرائن نشان می دهد که امروز نه در آمریکا حنای آن مخالفان رنگ دارد و نه در داخل آن وضعیت قبلی برقرار است چون امروز بخشی از آن مخالفان داخلی پشت تیم مذاکره کننده قرار دارند و در مورد برجام گفت وگو می کنند. از این رو من امیدوارم که تندروها و مخالفان موفق نشوند جلوی اجرای توافق را سد کنند یا از اجرای توافق جلوگیری کنند. چون این امکان وجود دارد که برجام حاصل شود و این بار مانع از اجرای توافق شوند. تفاوت این توافق با توافق قبلی در این است که دولت فعلی در هماهنگی کامل با حاکمیت

است. این یکدستی وجود دارد و مثل قبل نیست که انتقادات تندی علیه دولت باشد. پرونده هسته ای ایران امروز پرونده نظام جمهوری اسلامی ایران است و ربطی به دولت ها ندارد

و نه دولت آقای خاتمی و نه دولت احمدی نژاد و نه دولت روحانی و نه دولت آقای رئیسی مطرح نیستند و این دولت ها مجری تصمیماتی هستند که در سطح عالی و در شورای امنیت ملی گرفته می شود.

اخبار ضد و نقیضی از جزئیات احتمالی برجام منتشر شده است. آیا این جزئیات نشان می دهد که تیم مذاکره کننده فعلی توافق بهتری نسبت به توافق سال ۲۰۱۵ منعقد خواهند کرد؟ در مورد بحث رسانه ای شدن مذاکرات و اینکه جزئیات آن را با مردم در میان بگذارند را هیچ کس تایید نمی کند و کاملا هم درست است که مذاکره کننده نباید تحت فشار رسانه ای قرار بگیرد. در عین حال می خواهم روی این نکته تاکید کنم که به هر حال هر مذاکره یک پیوست رسانه ای می خواهد. اینکه فقط طرف مقابل بایاید و فضا سازی کند و از رسانه ها استفاده کند و ما نتوانیم، یک مشکل اساسی است و ما باید با این مشکل مقابله کنیم و یکی از راه ها این است که از کارشناسان مجرب رسانه استفاده کنیم تا برای هر مرحله از مذاکرات بتوانند یک پیوست رسانه ای خوب تهیه کنند که هم حرف زده باشیم و هم نکاتی را نگوئیم که مذاکره کننده را دچار مشکل کند. در شرایط کنونی مساله اساسی سر این موضوع مهم است که حالا آمریکا چه تضمینی دارد که چنین توافقی را اجرا نکند. چون قبلا هم پذیرفته بوده ولی متأسفانه حتی قطعنامه ۲۲۳۱ را زیر پا گذاشت و بنابراین هیچ تضمینی در مورد اجرای آن وجود ندارد و امیدواریم که طرف اروپایی لاقلا این را اجرا کند. مهم ترین تضمین توافق دو طرف برای اجرای یک توافق، تمایل هر دو طرف به اجرا و ادامه آن است. مراحل چهارگانه برای اجرا توافق نیز تقریبا شبیه مراحل اجرایی برجام است اما متوجه بحث تصویب مجلس نشدم. اگر آمریکا نتوانست توافق را به تصویب کنگره این کشور برساند، ما می توانیم به تصویب مجلس برسانیم اما در صورتی که به هر دلیل آمریکا توافق را در کنگره تصویب نکرد تیزی نیست در مجلس شورای اسلامی تصویب شود. همانقدر که مانند برجام دستورالعمل اجرایی توافق را تصویب

شواهد و قرائن نشان

می دهد که امروز نه در

آمریکا حنای آن مخالفان

رنگ دارد و نه در داخل

آن وضعیت قبلی برقرار

است چون امروز بخشی

از آن مخالفان داخلی پشت

تیم مذاکره کننده قرار

دارند و در مورد برجام

گفت وگو می کنند. از این رو

من امیدوارم که تندروها

و مخالفان موفق نشوند

جلوی توافق را سد کنند یا

از اجرای توافق جلوگیری

کنند

روایت است. توافق احتمالی برای کشور ما نیز فرصتی فراهم می کند که تا دو سال آینده یعنی حتی در صورتی که دولت آینده آمریکا توافق هسته ای را لغو کند، تأثیر بخشی از تحریم ها را بر اقتصاد خود کاهش دهد و بخشی از مشکلات اقتصادی موجود را برطرف کند. مشخص نیست ما در چه مرحله ای هستیم این صحبت ها نیز خبر سازی رسانه ای است ما از سال ۸۱ تاکنون درگیر این موضوع هستیم یعنی ۲۳ مرداد ۸۱ که منافقین این مشکل را درست کردند تاکنون درگیر بوده ایم در سال ۹۴ نیز مذاکرات که در حال رسیدن به برجام بود از این تحلیل های روی هوا انجام می شد و چیزی روی زمین جریان نداشت اصولا این تحلیل ها نیز برای انر رسیدن به نتیجه است اما متوجه بحث تصویب همه است چه رئیسی توافق کند چه روحانی! الان نیز نباید فضا سازی های گذشته را بازآفرینی کنیم. خاطرم آن هم باشد که توافق نیز ضمانت ندارد و در صورت توافق دو سال آینده فضای مناسبی ایجاد می شود که می توانیم اثر بخشی تحریم ها را کاهش دهیم.